

MOBility as a source of **G**rowth,
Autonomy and **E**mployability

Lifelong
Learning
Programme

With the support of the Lifelong
Learning Programme of the
European Union

Резюме на доклад

за мобилността като източник на личностен и
професионален растеж, автономност и въз-
можност за заетост

Резюме на доклад

Страница 2

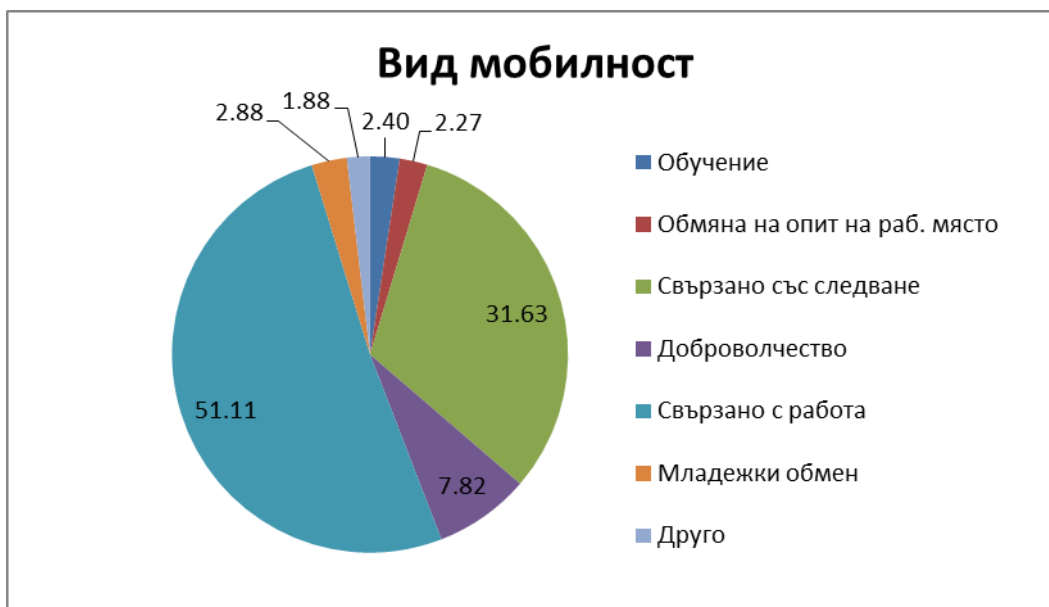
Това е резюме на основните изводи от проучване, извършена в рамките на проекта MOB G.A.E., съфинансиран от Европейската комисия в рамките на програмата „Учене през целия живот“, дейност 4. Проектът се изпълнява през 2014-2015 година от консорциум с 18 организации, работещи с програми за мобилност, от 14 европейски държави: Австрия, България, Кипър, Чехия, Франция, Германия, Италия, Малта, Полша, Португалия, Румъния, Словения, Испания и Великобритания.

Целта на проекта е да капитализира опита от международни мобилности и да го представи като инструмент за учене, личностно и професионално развитие, за подкрепа на личната автономност, независимост и възможност за заетост, както и за изостряне на чувствителността относно европейското гражданство и гражданското участие.

Методология на проучването и събирането на информация

Изследователският въпрос, стоящ в центъра на дизайна на проучването, събирането и анализирането на информация, е следният: *По какъв начин мобилността въздейства върху личностното израстване, професионалното развитие и чувствителността относно европейско гражданство на участниците в нея?* Разработената и използвана методология е комбинация от онлайн въпросник, интервюта и фокус групи, организирани с различни заинтересовани страни. Чрез усилията на всички проектни партньори са генерирани 2289 валидни попълвания на онлайн въпросника, а квалитативната информация е събрана чрез 243 индивидуални интервюта и 25 фокус групи.

Анализ на информацията

Имайки предвид ограниченията на онлайн анкетите, постигнатата извадка е близо до търсенето многообразие от гледна точка на пол, образователно ниво и изпращаща държава.

Голямата част от отговорилите попадат в двете най-често срещани видове мобилност: свързана с работа (51% от отговорилите) и свързана със следване (31% от отговорилите). Доброволчеството също е добре представено (почти 8% от отговорилите), предимно във връзка с Европейската доброволческа служба. Останалите видове мобилност имат близки дялове от около 2%. Всички държави от Европейския съюз са представени в извадката като приемащи страни, като се срещат и мобилности, направени в страни от Европейското икономическо пространство, Югоизточна Европа и други държави. Повечето участници се включват в мобилност на възраст между 21 и 24 години.

Развитието на компетенции, интересът към пътуването в чужбина и любопитството към други страни и култури са най-често срещаните причини за предприемане на мобилност, изтъкнати от участниците в онлайн проучването и потвърждавани в отговорите, давани по време на интервюта и фокус групи. Така можем да разграничим три основни групи участници в мобилност според тяхната мотивация:

- ♦ „Прагматичните“, имащи желание да подкрепят кариерното си развитие чрез мобилност;
- ♦ „Пътуващите“, имащи желание да разчупят рутината и да се срещнат с нови хора;
- ♦ „Културните изследователи“, имащи желание да научат за културната на страната, в която отиват.

В допълнение, интервютата и фокус групите разкриват още един ключов мотив за мобилност: научаването на друг език или подобряване на езикови умения.

Получените резултати показват изключително висока степен на удовлетвореност от предприетите от участниците мобилности: 80% от тях заявяват, че очакванията им са оправдани до много висока степен. Средният резултат е 8.47 (от 10). Най-често споменаваното очакване от

мобилността е подобряването на комуникационните умения на чужд език (83% от отговорилите).

Въздействие на мобилността върху личностното развитие

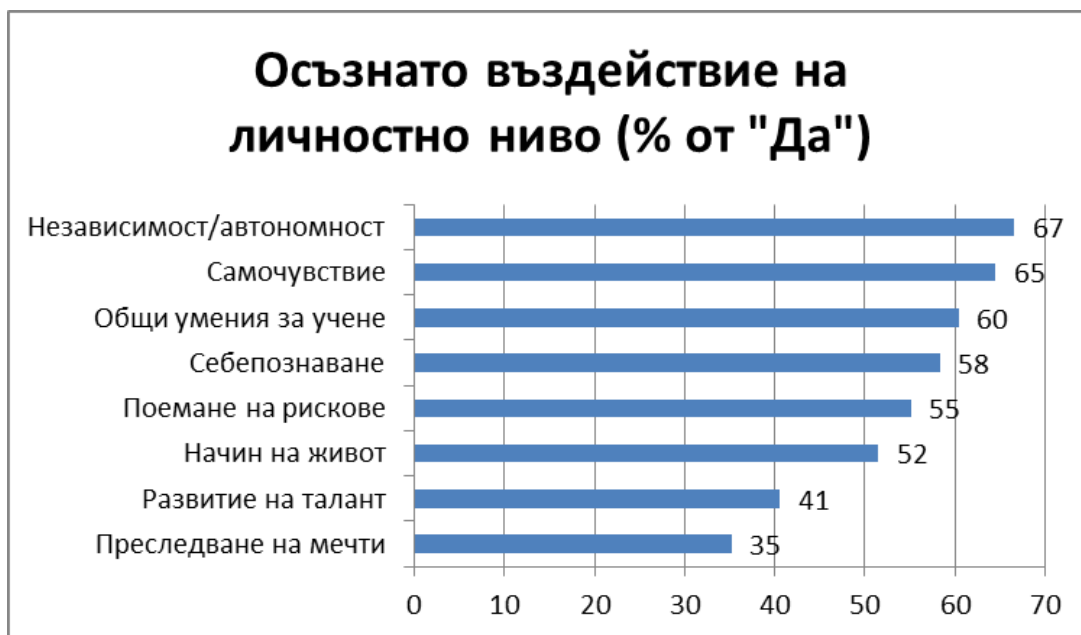
Отговорите на онлайн въпросника показват, че като най-значими за личностното си развитие участниците определят развитите чрез мобилността чувство на автономност, самочувствие и умения за учене. Разбира се, уменията за учене имат въздействие и върху професионалното ниво на развитие, дори участниците да не го осъзнават или да не го споменават изрично. Интервюираните участници споделят, че са се научили да се справят със стреса и да контактуват по-ефективно с хора, да отстоя-

Резюме на доклад

Страница 4

сътрудничат и да преодоляват трудни ситуации, да са по-спокойни в социалното общуване, да бъдат независими, да работят в екип и да са лидери. Те споделят: „Научих много за себе си“; „Тази програма за мобилност ми помогна да достигна целия си потенциал“; „Мобилността е като житейски урок. Разбираш какво значи да се справяш сам. Бих казал, че разшири начина ми на мислене и отвори съзнанието ми“.

Въздействие на мобилността върху професионалното развитие

Подобряването на езиковите умения е най-често споменаваният елемент, що се касае до въздействието на мобилността върху професионалното развитие. Освен него, идентифицираме три основни вида въздействие, свързани с професионалното развитие на участниците:

1. Развитие на международен професионален профил, добавящ важни елементи към CV-то;
2. Самоопознаване, особено във връзка със собствените подходи на работа, както и самоувереност;
3. Придобиване или подобряване на общи умения (като планиране, организиране или работа в екип), както и на специфични знания и умения, свързани с определени професии.

Някои цитати: „Получих много практически опит“; „Помогна ми да разбера по-добре светът на работата“; „Разбрах колко е сложно!“; „Научих как се управлява малка фирма. Имах възможността да видя различните елементи, които са в основата на един бизнес“; „Това беше първата ми възможност да се включа в реален работен процес“; „Видях какви видове проблеми и ситуации се появяват“; „Имах възможността да използвам креативните си умения, за да помогна за професионалното популяризиране на компанията“; „Получих ценен професионален опит, който трудно се получава в моята страна“; „Мобилността ти дава импулс да продължиш, да започнеш професионална кариера“.

Въздействие на мобилността върху европейското самосъзнание

Три основни вида перспективи бяха идентифицирани в интервютата и фокус групите в начините за мислене на европейското измерение:

- ◇ Позитивно мислене за европейската идентичност и ценности, осъзнаване на европейския интеграционен процес и ползите от европейското сътрудничество;
- ◇ Песимистичен поглед към ЕС, Европа като цяло и перспективите за европейско сътрудничество;
- ◇ Тенденция за възприемане на глобална перспектива и мислене отвъд границите на континента.

Първият вид начин на мислене надделява: „Сега съм много по-наясно какво може да бъде европейската идентичност“; „Чувствам се повече европейец“; „Разбирам по-добре структурата на различни организации, институции и цялата система на Европейския съюз“; „Превърнах се в европейски гражданин и разбрах повече за европейската политика и икономика“; „[Мобилността] те кара да се чувстваш като част от Европа“; „Сега съм с отворени очи за различните европейски държави, колко различни и същевременно подобни са всички“.

Заклучения

Ясно позитивно въздействие припознават участниците в проучването върху своето личностно развитие, професионален напредък и европейска чувствителност. За голямата част от тях мобилността генерира по-нюансирана перспектива върху културното многообразие, межкултурните отношения и европейските въпроси. Резултатите показват още, че трябва да се направи повече за повишаване на чувствителността на участниците за това какво им е донесла мобилността на личностно и професионално ниво. Същото се отнася за идентифицирането и припознаването на лични и социални умения (*меки умения*) и тяхното въздействие и важност за професионалния живот на участниците.

Над 99% от участниците в онлайн анкетата и всички участници в интервюта и фокус групи заявяват, че препоръчват на всеки да се включи в мобилност: „Това е страхотна възможност и пропускаш опит, който променя живота ти, ако не се възползваш от нея“; „Ако не го направиш, изпускаш“; „Мисля, че това е фантастична възможност“. 95% от участниците заявяват готовност да предприемат нова мобилност.

Успехът на мобилността и опита, който тя носи, е подсилван от:

- ⇒ Логистичната подкрепа, оказвана от приемащата или посредническата организация, особено при пристигане;
- ⇒ Подкрепата, оказвана от изпращащата организация чрез редовен мониторинг;
- ⇒ Отношението и достъпността на екипа на приемащата организация, както и на ментора или лицето за контакти, определено от нея;
- ⇒ Предоставената лингвистична подкрепа или предварително придобитите лингвистични компетенции за комуникация на езика на домакините или английски език; добрите комуникационни умения и предходният професионален опит и специфични компетенции също подпомагат успеха на мобилността;
- ⇒ Нагласите, личните качества и компетенциите на участниците, основно: отвореност, положителна нагласа, търпение, самоувереност, гъвкавост, адаптивност, справяне със стреса и капацитет за общуване с хора и създаване на приятелства: „трябва да могат да се справят с предизвикателства и да се разбират с други хора“; „трябва да си склонен да работиш и да се адаптираш в нова среда, както и да положиш усилия за говорене на езика и да се срещаш с нови хора“;
- ⇒ Отговорност на самите участници и склонност да положат усилия, за да направят мобилността си успешна;
- ⇒ Подготовка преди мобилността, направена както от изпращащата организация, така и индивидуално от самия участник.

Основните предизвикателства, определени от участниците в мобилност, са:

- ⇒ Компетенциите за комуникиране на местния език и необходимостта понякога да работиш с някого, с когото няма споделен език;
- ⇒ Напрежението, породено от отдалечеността от дома, в различна държава, както и необходимостта да се адаптираш в нова култура и на ново място, показвайки междувременно голяма степен на

Резюме на доклад

Страница 6

- ди социален живот вън от работната среда;
- ⇒ Склонността на някои местни общности да възприемат участника в мобилността на базата на стереотипен образ, който имат, за страната, от която идва;
- ⇒ Предизвикателства, свързани с работната среда или с отношенията с колегите, както и необходимостта за справяне с проблематични ситуации;
- ⇒ Извършването на задачи, които имат малко поле за учене и които не използват потенциална и компетенциите на участниците.
- ⇒ За да се повишат положителните резултати от мобилности и да се превъзмогнат изброените дотук предизвикателства, представяме някои препоръки, формулирани на базата на проведеното проучване.

Препоръки за съставители на политики и мениджъри на програми за мобилност

- ⇒ Да се насърчи използването на ясни правила и етичен кодекс за хората, заемащи ролята ментор или наставник за участниците в мобилности, заедно с лесни за употреба инструменти и списъци за проверка (чек-лист);
- ⇒ Да се насърчи използването на „ментор връстник“ за всеки участник в мобилност: млад човек на възраст и с интереси, близки до тези на участника, който да поеме отговорност за подкрепа в социалния му живот, вън от работната програма;
- ⇒ Да се осигури финансиране за езикови курсове и курсове за културна чувствителност, които да се провеждат в страната домакин;
- ⇒ Да се подкрепят проекти, които предоставят обучение и предлагат възможности за обмен на опит между учители по езици и ментори;
- ⇒ Съществуващата към момента система за начални и междинни обучения в рамките на „Европейската доброволческа служба“ да се разшири за всички видове мобилност;
- ⇒ Да се осигури по-добро напасване на уменията на участниците със задачите, които те трябва да изпълняват на работното си място;
- ⇒ Да се стимулира по-добро осмисляне на това, което участниците развиват и получават в рамките на мобилността и как тези постижения могат да бъдат използвани в различни житейски ситуации, включително в професионалния живот, но също в личните и социалните отношения на участниците.
- ⇒ Да се насърчава и подкрепя подобрена система за припознаване и валидиране на квалификациите и компетенциите, придобити в рамките на мобилността.

Препоръки за изпращащи организации

- ⇒ Да се подобри координацията с приемащите или посредническите организации в подготовката на мобилността;
 - ⇒ Да се вземат предвид интересите, предпочитанията и мотивацията на участниците в процеса на селекция;
 - ⇒ Да се организират виртуални срещи между избраните участници и техните бъдещи приемащи или посреднически организации, за да се осигури по-добра информираност;
 - ⇒ Да се предостави адаптирано обучение преди заминаването на всички бъдещи участници в мобилност, независимо от програмата, финансираща мобилността;
 - ⇒ Да се сътрудничи с приемащата или посредническата организация в мониторинга и оценката на представянето на участниците в мобилността.
-

Препоръки за посреднически и приемащи организации

- ⇒ Да се подкрепи изпращащата организация в подготовката, мониторинга и оценката на мобилността;
- ⇒ Да се предоставят езикови курсове, комбинирани с обучение за културна чувствителност;
- ⇒ Да се избират, подготвят и ръководят ментори връстници, които да подкрепят участниците в мобилността в създаването на социални контакти сред местната общност и в организирането на социалния живот вън от работната програма на мобилността;
- ⇒ Да се осигурят възможности на участниците в мобилност в един регион да поддържат контакт и да се срещат;
- ⇒ Да се предостави подкрепа за достъп на участниците до културни и обществени събития, включително чрез „културен паспорт“;
- ⇒ Да се предостави възможност на участниците да осмислят своите постижения в рамките на мобилността;
- ⇒ Да се предостави възможност на участниците в мобилност за критично, но конструктивно осмисляне на приликите и различията между начина на живот и културна среда в тяхната изпраща и приемащата ги страна, както и за по-широката картина на Европейския съюз и свързаните с него въпроси. Целта е да се избегнат опростени положителни или отрицателни преценки, базирани на стереотипи, предразсъдъци и популистки послания, срещани в политическия дискурс и медиите.

Последващо осмисляне

Организациите, членове на консорциума MOB G.A.E., са решени да разпространяват заключенията от това проучване и канят всички организации, работещи с програми за мобилност, да се включат в по-нататъшното ни осмисляне как да направим мобилностите по-успешни, както и в популяризирането на представените препоръки. Предлагаме сайта www.mobgae.eu като платформа за обмен по тези въпроси, която може да се използва от млади хора и организации, активни в тази сфера. Приканваме ги да споделят своя опит във връзка с различните видове подкрепа, оказвана на участниците в мобилности, както и за най-ефективните методи, инструменти и процедури, използвани в тази насока.

ПАРТНЬОРИ

	 www.mobgae.eu	
 Accademia Europea di Firenze www.aefonline.eu	 AMADEUS Association www.amadeus.or.at	 CAP ULYSSE www.capulyssse.fr
 DEP Institut www.dep.net	 EUROYOUTH Portugal www.euroyouth.org	 GEB Education and Mobility in Europe Gesellschaft für Europabildung www.europabildung.org
 Institutul Intercultural Timisoara www.intercultural.ro	 Intern Europe www.interneurope.org	 Nexes Interculturals de Joves per Europa www.nexescat.org
 North West Academy www.northwestacademy.net	 ONECO www.oneco.org	 PARAGON EUROPE www.paragoneurope.eu
 PLATO Educational Services www.plato-edu.com	 Pro European Network www.proeuropean.net	 REDE INDUCAR www.inducar.pt
 Semper Avanti Association www.semperavanti.org	 VUSTE ENVIS www.vuste-envis.eu	 ZNI Institute for New Age Education Zavod za Novodobno Izobraževanje www.zni.si

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein."